Täysistunto

Perjantai 17.4.2020 klo 13.02—16.18

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 47/2020 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

15.15 **Kuntaministeri Sirpa Paatero** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyse on kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta, ja sanon tähän samaan, että meillä on siis meneillään kuntalain muutos, mutta nämä kaksi pykälän kohtaa ovat nyt tässä väliaikaisessa muutoksessa, joista siis toinen on väliaikaisesti päätettävänä sähköiseen päätöksentekojärjestelmään siirtymisestä ja toimielimen kokouksen yleisöjulkisuudesta ja toinen kohta on liittynyt näihin videoneuvotteluyhteydellä käytävien kokouksien ongelmiin ja miten se olisi mahdollista. Nämä molemmat pykälämuutokset liittyvät sekä kuntiin että kuntayhtymiin. Elikkä haluamme varmistaa tämän päätöksenteon mahdollisuutta.

Ongelmat, joihin näillä esityksillä vastataan, ovat ne, että meillä nykyisin hallintosäännössä tulee kunnissa olla nämä tarpeelliset määräykset, jotta voidaan ottaa sähköinen päätöksentekojärjestelmä käyttöön, ja pitää olla edellytyksenä, että myöskin laitteet ja yhteydet ovat kunnan puolelta käytettävissä. Kun tällä hetkellä valtuuston kokouksia on siirretty, mikä on ollut ihan perusteltua — ei ole kokoonnuttu, ja toisaalta riskiryhmien ja muiden osalta on haluttu välttää kokousten pitämistä — niin tästä syystä, että hallintosääntöä oltaisiin tultu muuttamaan, ja se olisi ollut ainoa syy, yhä edelleen on kymmeniä kuntia, joissa näin ei ole toimittu, ja sen takia tämä väliaikainen muutos. Toinen on sitten se, että meillä kuntalaissa on ollut jo silloin edellisen kuntalain muutoksen ajalta mahdollisuus sähköiseen kokoukseen, joka on siis normaalistikin hallintosäännössä voitu ottaa käyttöön, mutta siellä on ollut varsin tiukka säädös siitä, että tulee olla jatkuva puhe- ja kuuloyhteys. Tämän toteuttaminen monilla nykyisillä kokoustekniikoilla ja näillä yleisesti käytössä olevilla järjestelmillä ei ole ollut mahdollista, jotenka sen takia on ajatus, että siihen saadaan sitten muutos.

Tähän väliaikaisesti tehdään säädös niin, että meillä pystyisivät hallitukset tekemään päätöksen näistä sähköisistä järjestelmistä niin, että ei valtuustojen tarvitse kokoontua. Erityisesti tämä on ongelmallista isommissa, joissa on kymmeniä ja kymmeniä kokousosallistujia, ja monissa tapauksissa muun muassa kuntayhtymissä valtuustot eivät kokoonnu kovin usein. Näihin yksityiskohtaisiin perusteluihin lakiin siis esitetään uusi 90 a §, johon

tämä kunnanhallituksen tai hallituksen päätöksenteko liittyisi, ja kunnanhallituksen päätöksellä olisi mahdollisuus sallia sähköinen osallistuminen ei pelkästään valtuuston vaan myöskin vaikkapa lautakuntien kokouksiin. Sitten toinen pykälä, 99 a, jossa olisi siis selkeämmin ja vähän nykyistä joustavammin mahdollisuus käyttää näitä nykyisin paljon käytössä olevia järjestelmiä, joilla kokouksia pidetään, myöskin kunnallisessa päätöksenteossa. Se sisältäisi mahdollisuuden sähköiseen kokouskutsuun ja myöskin siihen, että kunnanvaltuuston kokoukset, jotka ovat yleisölle julkisia, olisi mahdollisuus toteuttaa sähköisesti elikkä internetin välityksellä. Tämä asia sisältää myöskin mahdollisuuden niin sanottuihin hybridikokouksiin elikkä mahdollisuuteen, että osa kokoukseen osallistujista on kokouspaikalla ja osa sähköisten järjestelmien kautta.

Nämä ovat ne pääasialliset muutokset, ja niin, että kunnanhallituksille mahdollisuus hallintosäännön muutokseen olisi voimassa nyt ihan tämän kriisiajan elikkä 31.7. asti, sillä tämä on vain väliaikaista, hyvin väliaikaista ja poikkeuksellista. Tästä keskustelimme ja oikeuskanslerin kanssa päädyttiin tähän varsin tiukkaan aikatauluun, mutta sitten tämä, miten sähköiset kokoukset voidaan pitää ja millä järjestelmillä, olisi voimassa 31.5.2021 asti. Toivon ja uskon, että siihen mennessä meillä on myöskin eduskuntaan saatu ne kuntalain muutokset ja nämä kokemukset, jotka nyt väliajalta saadaan, voidaan siinä kohtaa jo hyödyntää. — Kiitoksia, puhemies.

15.20 **Rami Lehto ps:** Arvoisa herra puhemies! Kuntalaki on mahdollistanut sähköisen kokouksen pitämisen 1.5.2015 lähtien. Meilläkin Lahdessa sitä silloin harkittiin, mutta silloin meillä ei ollut teknisiä valmiuksia vielä siihen, että olisi yhdenvertaiset näkö- ja ääniyhteydet, ja se jäi sitten muuttamatta. Mutta nyt tämän koronaviruksen takia meille Lahden kaupungilla tulikin hätä käteen. Hallintosäännön muuttaminenhan, että asiat menevät eteenpäin, tuli vähän yhtäkkiä pakolliseksi. Ja meillähän jouduttiin sitten valtuuston kokous järjestämään isoissa suurissa tiloissa, missä eivät olleet sitten ihan kaikki paikallakaan. Se oli todella lyhyt kokous, mutta kyllähän se aina vaatii kunnalta niitä järjestämisresursseja ja tietysti se maksaakin, kun tuollainen yksi pieni kokous tulee, niin että tämä päätöksenteko tuli vähän niin kuin kuukautta liian myöhään meille lahtelaisille.

Mutta täytyy sanoa kokemuksesta, että kaupunginhallituksen kokoukset, jaostojen kokoukset ja lautakuntien kokoukset ovat todella hyvin nyt etäyhteydellä toimineet. Ne on pystytty hyvin järjestämään, ja on mukava olla vaikka mökin penkillä kokousta pitämässä, ettei tarvitse aina matkustaa sinne kokouspaikalle, ja voi olla muutenkin perheen kanssa siellä vähän niin kuin karanteenissa.

Mutta sitten, kun on mietitty paljon, miten tämä valtuuston kokous nyt oikeasti saataisiin järjestettyä etänä kunnolla, niin tähän olisi hyvä saada jonkunnäköistä ohjausta ja opastusta kunnille ja peilata, missä on pidetty. Saattaa olla, että nekin tulisivat tulevaisuudessa sitten toimimaan hyvin. Nyt kunnat varmasti miettivät, miten tulevaisuudessa pystytään näitä valtuuston kokouksia hyvin järjestämään, millä järjestelmillä ja mitä niissä kannattaa ottaa huomioon. Ja sitten täältä ylempää tulisi vähän ohjeistusta kaikille, että mikä on hyvää ja mikä on huonoa.

15.22 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan kuntalain väliaikaista muuttamista. Kunnanhallitus voisi väliaikaisesti päättää eräiden kunnan hallin-

tosäännön määräysten soveltamisesta, jotka koskevat sähköisen kokouksen pitämistä, sähköistä päätöksentekomenettelyä sekä toimielimen julkisen kokouksen yleisöjulkisuutta. Lisäksi lakiin lisättäisiin säännökset videoneuvotteluyhteydellä tai vastaavalla yhteydellä pidettävästä sähköisestä kokouksesta. Ehdotettavia säännöksiä sovellettaisiin sekä kunnissa että kuntayhtymissä. Pykälä olisi voimassa 31.7.2020 asti liittyen toimielinten päätöksentekotapoihin ja sähköistä kokousta koskeva pykälä olisi voimassa 31.5.2021 saakka elikkä ensi vuoden toukokuulle saakka.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto linjasi toimintaohjeena, että yli 70-vuotiaat velvoitetaan pysymään erillään kontakteista muiden ihmisten kanssa mahdollisuuksien mukaan, pois lukien kansanedustajat, valtionjohtaja ja kunnalliset luottamushenkilöt. Vaikka edellä tarkoitetut rajoitukset julkisista kokoontumisista ja yli 70-vuotiaiden liikkumisesta eivät koske kunnan toimielimiä tai kunnallisia luottamushenkilöitä, on kunnissa poikkeusolosuhteiden johdosta aiempaa laajemmin otettu käytäntöön kuntalain 410/2015 mukainen sääntö, että toimielinten kokoontumisia varsinaisiin kokouksiin voidaan välttää. Tämä on hyvä asia. Tällä ennaltaehkäistään koronavirusepidemian leviäminen.

Monissa kunnissa, esimerkiksi Espoossa, jossa toimin itse kuntavaltuutettuna, ollaan myös ottamassa tämä käytäntöön, ja se on erittäin hyvä asia, joskin kysymyksiä on tullut, että kuinka näistä kokouksista sitten selviää. Tällä isolla digiloikalla on monesti myös sitten ikäihmisiä syrjiviä vaikutuksia. Monet ihmiset eivät välttämättä hallitse erilaisia sähköisiä kokouskäytäntöjä. Ja nyt kun kaikki on tullut yhtenä suurena rytinänä liittyen koronaan, niin kukaan ei myöskään mene sinne kotiin auttamaan eikä neuvomaan, koska siinä on sitten näitä tartuntariskejä myös. Jos se kone siellä kotona on, niin täytyy sitten vain rohkeasti tarttua siihen koneeseen ja ryhtyä sitä kokeilemaan. Eräs ystäväni, joka on tämän maagisen 70 v -rajapyykin ylittänyt, totesi silloin kun nämä liikkumisrajoitukset astuivat voimaan, että nyt hän on karanteenissa, kun hän on 70 v, kunnes hän hoksasi, että voi ei, eihän olekaan, koska hän on kunnallinen luottamushenkilö ja hän pääsee sitten liikkumaan. Siitä hän sitten kovasti riemuitsi. Nyt hän on laittanut minulle viestiä, mitä kaikkea hän on oppinut tänä aikana, kun hän on ollut kuitenkin niin sanotusti karanteenissa. Hän on osallistunut jo Skype-kokouksiin, hän on käynyt jo Teams-kokouksissa, ja sähköinen maailma on auennut ihan eri tavalla. On ollut hieno seurata ja kannustaa häntä, että kyllä näistä kaikista asioista selviää. Mutta kuitenkaan eivät välttämättä kaikki.

Tällä digiloikalla ja myös näillä sähköisillä kokouksilla voi olla myös pelottava vaikutus, kun me menemme seuraaviin kuntavaaleihin. Ehdokkaat, ne ikääntyneet, eivät ehkä uskalla lähteä ehdolle, vaikka me tarvitsemme kaikkia, kaiken ikäisiä, päättämään kuntien asioista, koska sitä, että kokemus tuo varmuutta ja osaamista, tarvitaan joka alalta. Toivottavasti ihmiset eivät säikähdä sitä, että päättäjäksi pitää olla sellainen nettiguru ja sähköisten asioiden hallitsija, että ilman paperia ja kynää ei enää tässä maailmassa pärjää. Toivottavasti paperilla ja kynälläkin edelleen mennään eteenpäin, ja paperit myös pysyvät kunnallisessa päätöksenteossa mukana silloin, kun seuraavan kerran istumme siellä samassa salissa päättämässä asioista.

Mutta kuten jo aikaisemmassa puheenvuorossa totesin, niin kuka olisi uskonut, miten valtavasti korona mullistaa meidän maailmaa ja miten paljon erilaista lainsäädäntötyötä ja muutoksia se on tuonut meille tullessaan. Kaikki joudumme reagoimaan, kaikki olemme samassa veneessä ja yritämme sitten mahdollisuuksiemme mukaan viedä asioita eteenpäin. Minä näen, että asia on hyvä, tämäkin esitys, mutta kysyn nyt: millä tavalla me huolehdimme siitä, että kynä ja paperi pysyvät myös jatkossa päätöksenteossa mukana?

15.27 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa herra puhemies! Valtuutettujen ja luottamushenkilöiden pitäisi näyttää mallia, ja tänään Helsingin Sanomat pääkirjoitussivullaan kiteytti oivalla tavalla sen, että päättäjien pitäisi näyttää esimerkkiä, miten viruksen leviämistä voidaan hillitä, mutta heidän pitäisi aluksi näyttää huonoa esimerkkiä kokoontumalla isolla joukolla samaan tilaan päättämään siitä, miten toimitaan oikein. Eli tällä haluan sanoa, että päätös on ihan oikea ja riittäväkin varmasti. Toki se olisi saanut tulla aikaisemmin — täältä oppositiosta aina täytyy pikkasen jotain moitittavaa keksiä — mutta hyvin tämä asia on nyt edennyt pääsääntöisesti, että oikein hyvä.

Kuitenkin muutamaan asiaan haluan kiinnittää huomiota.

Tietoturva on asia, joka pitää kunnissa hoitaa hyvin, ja siihen kannattaa tässä valmistelussa vielä kiinnittää valiokunnissa huomiota. Mukana kulkee salassa pidettävää aineistoa, ja sen pitää sitten myös pysyä salassa, ja välineiden pitää olla sellaisia, että ongelmia ei synny, ja tietysti käyttäjien pitää ymmärtää, mikä on heidän vastuunsa.

Toinen näkökulma on — kun äsken puhuin salassapidosta — sitten taas tämä julkisuus ja avoimuus myös jatkossa. Esimerkiksi vaikka valtuuston kokous olisi kuinka sähköinen, niin kansalaisilla pitää olla mahdollisuus päästä seuraamaan kokouksen kulkua, ja sehän on tässä kyllä huomioitu. Hyvä niin.

Sitten sellainen juttu, että nyt tässä tehdään lakeja kiireellä — ja hyvä, että niitä kiireellä nyt tehdään — mutta tietysti valmistelun laadustakaan ei pitäisi tinkiä. Kiinnitin huomiota siihen, että kun yritin näitä Helsingin ja Kuntaliiton lausuntoja löytää, niin ne eivät ole itse asiassa varsinaisia lausuntoja tähän valmisteluun ollenkaan, vaan niin kuin täällä hallituksen esityksessä sanotaan, ne olivat kommentteja, ja tietysti kansanedustajana mielellään näihin kommentteihinkin olisi voinut tutustua ja vielä jälkeenpäinkin tutustua. Voi olla, että ne jossain ministeriön sivuilla ovat, mutta en kyllä löytänyt, että ihan hyvä, jos valmisteluaineisto siltä osin saataisiin nähtäville.

Liikkumisrajoituksista ihan viimeinen tämmöinen, joka ei ihan suoraan tähän liity mutta välillisesti kuitenkin: Sain eilen postia 70-vuotiaalta kansalaiselta, joka oli jo väsynyt tähän karanteenissa oloon ja olisi halunnut lapsenlapsiaan tavata ja näin poispäin. Hän esitti ajatuksen, että siinä vaiheessa kun näitä rajoituksia lähdetään purkamaan asteittain, niin voisiko tässä olla jonkinlaista ikärajamenettelyä, vaikka 75 vuotta ja nuoremmat seuraavassa vaiheessa, että annettaisiin heidän osaltaan suositus, että saavatkin sitten liikkua. Totta kai se terveys ja tämmöiset asiat vaikuttavat, mutta tämän nyt kuitenkin halusin välittää eteenpäin. — Kiitos.

15.30 **Matias Marttinen kok:** Arvoisa herra puhemies! Olemme tänään keskustelleet tässä täysistunnossa monista toimista, jotka liittyvät tähän koronakriisin aiheuttamaan poikkeustilanteeseen Suomessa. Jo aikaisemmin keskustelimme tuosta lainmuutoksesta, jonka oikeusministeri meille esitteli, joka koski esimerkiksi asunto-osakeyhtiöiden ja osakeyhtiöiden päätöksentekoa. On hyvä ja tärkeää, että nyt ministeri Paatero on tuonut tänne myös esityksen, jolla vastaavasti sitten kuntalakiin tuodaan sellaiset muutokset, jotka ottavat huomioon tämän tilapäisen kriisin, mikä Suomessa on päällä.

Toki on näin, että oma tuntumani ainakin omasta vaalipiiristäni, Satakunnasta, on se, että monet kunnat ja kaupungit ovat jo tehneet aikaisemmin päätökset oman hallintosääntönsä muuttamisesta, ja muun muassa myös Raumalla teimme sen jo tuossa joitakin viikkoja sitten. Sinänsä on toki hyvä ja tärkeää, että nyt nämä joustot tuodaan myös tänne itse lainsäädäntöön, ja kunnan toimivaltuuksia nyt sitten väliaikaisesti myös lisätään, mutta ot-

taen huomioon sen, että aika monet kunnat ovat jo nämä muutokset tehneet, niin tietysti myös ripeämpikin aikataulu tältä osin olisi ollut toivottavaa, mutta kuten jo totesin, niin on tärkeää ja hyvä, että nämä muutokset joka tapauksessa tehdään.

Pidän myös ihan perusteltuna, mitä ministeri tässä myös totesi sen, että tämä 99 a §:n soveltaminen jatkuu tämän nykyisen valtuustokauden loppuun asti. Elikkä kyllä näen, että tässä on — ottaen huomioon, että tässä on myös monia näkökulmia, mitä tämän osalta täytyy ottaa huomioon — ministeriössä lain valmistelussa otettu kyllä nämä hyvin huomioon siltä osin.

Edustaja Kiuru otti tärkeän asian esille, joka itselläkin oli mielessä, joka liittyy tietosuojaan. Täällä on yksityiskohtaisissa perusteluissa korostettu tätä tietosuojan, tietoturvan merkitystä varsinkin, kun käsitellään luottamuksellisia asioita. Se lienee asia, joka ministeriössä ministerin täytyy edelleen ottaa huomioon, sillä me tiedämme sen, että meidän kunnilla ja kaupungeilla on aika erilaiset lähtökohdat ottaa näitä sähköisiä päätöksentekomenetelmiä käyttöön. Voi olla, että varsinkin jollain pienellä kunnalla, jolla väestöpohja on pieni, ei ole myöskään töissä samaan tapaan kuin vaikka keskikokoisessa saatikka suuressa kaupungissa semmoista henkilökuntaa, virkamiehiä, jotka pystyvät taas kiinnittämään huomiota siihen, miten nämä menetelmät saadaan tehtyä. Toivoisin, että ministeri kiinnittää tähän erityistä huomiota, koska kyllä lähtökohdan täytyy olla se, että yhtä lailla kaikissa kunnissa ja kaupungeissa tämän poikkeustilanteen aikana täytyy pystyä hoitamaan nämä asiat.

Tämä lienee nyt yksi suuri kysymys tältä osin, mitä täytyy ottaa huomioon, mutta kaiken kaikkiaan kiitoksia ministerille ripeästä valmistelusta. Tässä nyt on valiokunnalle kyllä myös vähän pureksittavaa nämä eri näkökulmat huomioon ottaen.

15.34 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa puhemies! Etäkokouksista kunnallisessa päätöksenteossa on tullut omassakin kotikaupungissani hyvää palautetta, ja monet ovat jopa todenneet, että olisi hyvä jatkaa näitä menettelyjä sitten myöhemminkin, kun ne eivät enää tämän korona-ajan jälkeen ole välttämättömiä. Uskon, että tässä kyllä tehdään melkoinen digiloikka, mikä on aivan toivottavaa. On ihan turhaa tavallaan matkustaa paikasta toiseen, jos voidaan yhtä hyvin hoitaa asiat, ja joskus jopa jäntevämminkin, näissä etäkokouksissa, eli toivon, että nämä hyvät käytännöt sitten kuntiinkin jäävät.

Mutta todellakin myös omassa kotikaupungissani Riihimäellä, missä myös ministeri Pekonen on valtuutettuna, meillä on ollut se ongelma, että Riihimäen kaupunginvaltuusto ei ole voinut nyt korona-aikana kokoontua ja kokousta on lykätty eteenpäin, ja toivon, että Riihimäelläkin me voimme nyt tämän lain ansiosta seuraavan kerran kokoontua etäkokoukseen, koska kaupunginvaltuustollakin on todella tärkeitä asioita käsiteltävänä, esimerkiksi meidän palveluverkkoon liittyviä kysymyksiä, joita ei voi kovin pitkälle lykätä.

Kiinnitin huomiota näihin voimassaoloaikoihin erityisesti tämän 99 §:n osalta, jossa joustavoitetaan näitä menettelyjä, ja täällähän on perusteluissa todettukin, että tämä aiotaan sitten myöhemmin todennäköisesti suurin piirtein samansisältöisenä tuoda kuntalakiin pysyväksi, mikä on erittäin hyvä asia. Nythän tämä laki, jota ollaan nyt säätämässä, tämä pykälä olisi voimassa vain ensi vuoden toukokuun loppuun saakka, mutta toivon, että tässä yhteydessä, kun kuntalakia ja sinne pysyvämpiä säädöksiä hallitus pohtii, pohdittaisiin vielä ennakkoluulottomammin ja ikään kuin tulevaisuuteen katsoen sellaisia joustoja, joita voidaan vielä matkan varrella panna siellä kunnallisessa päätöksenteossa käyntiin

niin, että näitä digitaalisia mahdollisuuksia voidaan mahdollisimman täysimääräisesti hyödyntää.

15.36 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies ja hyvät ministerit! Esityksessä tosiaan ehdotetaan kuntalain väliaikaista muuttamista. Kunnanhallitus voisi päättää eräiden hallintosäännön määräysten soveltamisesta, jotka koskevat sähköisen kokouksen pitämistä, sähköistä päätöksentekomenettelyä ja toimielinten julkisten kokousten yleisöjulkisuutta. Espoon valtuuston puheenjohtajana olen saanut näitä nykyisen lain pykäliä huolellisesti tavata viime päivinä ja viikkoina, ja kiitos tässä kohtaa myös Kuntaliitolle siitä, että heiltä tuli hyvin selkeät ohjeet ja neuvot siitä, kuinka nykylakia voi tulkita. Myös näistä eduskunnan käytännöistä on pystytty kunnissa hyvin ottamaan mallia siinä, minkälaisilla turvaväleillä istutaan ja kuinka esimerkiksi päätöksenteko toimii, jos edustavuus ei ole ihan vastaava kuin normaaliaikana, nimenomaan sen vuoksi, että esimerkiksi iäkkäät tai muuten tartunnalle alttiit eivät ole valtuuston kokouksiin halunneet tai voineet osallistua.

Erityisen tärkeä ja ajankohtainen muutos tässä kohtaa, kun meillä tämä hallintosäännön muutos lautakuntien kokouksien osalta Espoossa on tehty, on kuitenkin tämä kohta, jossa tätä puhe-, kuulo- ja kuvayhteyttä muutetaan joustavammaksi. Toivon tämän vuoksi myös, että vaikka nyt täällä edustaja Marttinen sanoi, että valiokunta tekee tämän suhteen huolellista ja harkitsevaa työtä ja jää pureksimaan sitä, niin asia etenee kuitenkin nopeasti, niin että meillä näissä kokouksissa, jotka sähköisesti nyt valtuustoissa toteutetaan, ei vahingossakaan synny valitusperusteita sitten sen osalta, jos kaikki nämä nykylain edellytykset eivät täyty.

Tärkeää on ottaa huomioon myös se, että vaikka näitä yhteysasetuksia löysätään, niin yleisöllä säilyy kuitenkin sähköisessä kokouksessa hyvä mahdollisuus seurata kokousta, ja nämä esimerkit, mitä sähköisistä kokouksista nyt olen nähnyt, ovat mielestäni sen hyvin mahdollistaneet.

Samoin on tärkeää, että tämä hybridikokouksen vaihtoehto on olemassa. Meillä on tosiaan kunnanvaltuustoissa paljon iäkkäitäkin valtuutettuja ja lautakunnissa jäseniä, joille tämä digiloikka on ehkä vielä suurempi kuin osalle meistä, ja silloin se, että on mahdollista saada tukea siihen sähköisen kokousjärjestelmän käyttöön ja mahdollista pitää tämmöisiä koekokouksia ja harjoitella, kuinka se päätöksenteko toimii, turvaa sen, että kaikilla on tasa-arvoinen mahdollisuus vaikuttaa niihin päätöksiin, jotka siellä valtuustoissa tai lautakunnissa tai muissa elimissä ovat käsiteltävinä.

Lopuksi kyllä kannatan edustaja Räsäsen esittämää pohdintaa siitä, kuinka jatkossa lainsäädännössä huomioidaan sitten tämmöinen varautuminen paremmin ja myös nämä sähköisen kokouksen mahdollisuudet. Kyllä niitä on nyt jo opittu kovasti, ja myös tuntuu siltä, että esimerkiksi se, että kokouksen yhteydessä voi myös kirjallisesti kommentoida ja kysyä, vaikuttaa jopa siihen, että kokoukset saattavat sujua jouhevammin ja tieto kulkea paremmin. — Kiitos.

15.40 **Iiris Suomela vihr:** Arvoisa puheenjohtaja! Tampere oli yksi ensimmäisistä kunnista, joissa siirryttiin kokonaan sähköisiin kokouksiin. Meillä siirryttiin jo 16.3. Nyt onkin ilo raportoida, että se on sujunut varsin sujuvasti, ja meillä yli seitsemänkymppisetkin valtuutetut ovat nyt sellaisella tasolla, että he peräti neuvovat meitä nuorempia siinä, miten mikäkin toiminto aina sujuu ja miten se mikki pidetään vaimennettuna, kun ei ole oma puheenvuoro. Tämä on todella johtanut siihen, että osalla valtuutetuista on oikeastaan ehkä

parantunut mahdollisuus osallistua lautakunnan työskentelyyn. Jos on vaikkapa pieniä lapsia nyt siellä kotikoulussa hoidettavana, niin se onnistuu aika paljon helpommin tämän etäyhteyden avulla kokoustettaessa kuin siinä tilanteessa, jossa pitäisi aina kaupungintalolle kokoustamaan mennä. Eli tällä on toisaalta myös hyviä vaikutuksia, yllättäviäkin hyviä vaikutuksia kuntapäättäjien väliseen yhdenvertaisuuteen.

Mutta se, mihin aiemmin jo kiinnitin huomiota, on se, että tämä jatkuva näkö-, puhe- ja kuuloyhteys on todella haaste, kun puhutaan isommista kokouksista. Aika harvalla meistä on sellainen nettiyhteys, että välttämättä kaista riittäisi useiden kymmenien ihmisten laadukkaan videokaistan jatkuvaan pyörittämiseen. Sen tähden onkin olennaista, että nyt sitten sallitaan se asianlaita, mikä varmasti monessa tilanteessa käy väistämättömäksi, että ainakaan jokaisen valtuutetun jatkuvaa videoyhteyttä ei oikein saada taattua.

Se on toki mukavaa, että aina se, joka puhuu, näkyy. Se on olennaista ainakin avoimissa kokouksissa myös siltä kantilta, että kuntalaiset saavat katseltua ja seurattua kokousta, mutta ehkä se, että kaikki osallistujat näkisivät myös toisensa sellaisessa tilanteessa, jossa vain yksi kerrallaan puhuu mutta kaikki voivat silti katsoa toisiaan, ei sen päätöksenteon kannalta ole kovin olennaista. Tätä onkin nyt tarpeen selkiyttää, koska tiedän, että tämä on monessa kunnassa stressiä aiheuttanut, miten saadaan kymmenien ihmisten edellytykset samalle tasolle.

Tästähän on ollut jo aika hauskoja tapauksia valtuustoissa ympäri Suomen, vaikkapa Helsingissä, kun presidenttikin näkyi etäyhteyden taustalla. Sinällään luulen kyllä, että moni kuntalainen haluaa nyt seurata näitä valtuuston kokouksia ehkä jopa enemmän kuin aiemmin, ja siihenkin on tietysti näiden kaistaleveyksien suhteen syytä varautua, että osa saattaa nyt olla jopa entistä kiinnostuneempi katsomaan, mitä siellä oman kunnan päätöksenteossa tapahtuu.

Todella nyt oli tärkeää tuoda ikään kuin selkeäksi se, miten tämä täysin sähköinen kokoustaminen hoituu. Nyt on tärkeää seurata, miten tämä eri puolilla Suomea etenee. En tietenkään oleta, että vaikkapa pienemmät kunnat saavat tämän hoidettua samoin tavoin kuin Tampereen kaltaiset suuret kaupungit, missä vaikkapa teknistä tukihenkilöstöä oli jo valmiiksi saatavilla ja missä on saatu puhelimitse neuvottua ihmisiä, joilla on haasteita ja muuta. Sitten kun tiedetään, miten tämä on sujunut, niin toivottavasti saadaan tulevia, pysyväisluontoisempia lakimuutoksia ja muita päivityksiä ja ohjeistuksia tehtyä niin, että niissä on sitten huomioitu se, miten tämä on kulkenut tähän mennessä. Koska varmasti on niin, että nyt ei voi kaikkea ennakoida, mitä sähköinen kokoustaminen tuo mukanaan, niin siksi se tilanteen seuraaminen on todella olennaista.

15.44 **Kuntaministeri Sirpa Paatero:** Arvoisa puhemies! On todella ilo kuulla, että tämä digiloikka on useimmissa tapauksissa jo otettu ja sujunut hyvin ja ihmiset ovat nopeasti omaksuneet tämän käytännön, miten voidaan mennä.

Muutamiin näihin huomioita.

Aikataulullisesti on todella tarpeen pitää valtuuston kokouksia, ja ehkä sillä lailla kaikkia valtuustoja koskettaa kesäkuussa se, että tilinpäätökset on pakko saada hyväksyttyä, ja siihen toivottavasti nyt aikataulullisesti tulee apua tätä kautta.

Niitä kysymyksiä ja ongelmia, joita vielä jää tähän pohdittavaksi, ovat muun muassa äänestykset: On olemassa joitakin järjestelmiä, joitten kanssa äänestäminen voi järjestyä, mutta ne eivät ole vielä kovin tuttuja ja niitä ei ole paljon testattu. Mikä ei ole mitenkään

mahdollista, on lippuäänestykset, elikkä jos tarvitsee vaaleihin mennä, niin niissä tapauksissa sähköisiä järjestelmiä ei ole mahdollisuus käyttää.

Tähän turvallisuuteen ja siihen, kuka oikeasti on siellä valtuutetun ääntä käyttämässä: puheenjohtajalla ja sihteerillä pitää olla hyvä mahdollisuus todentaa, ketkä sitä puheenvuoroa sieltä käyttävät, ja siinä juuri tämä mainittu kuvayhteys erityisesti sen puhujan osalta on välttämätöntä olla mukana.

Näille ihmisille, joitten osalta koneiden käyttö ja sähköisten järjestelmien käyttö ei ole mahdollista, nämä hybridikokoukset ovat kyllä se vaihtoehto toistaiseksi, ainakin parhaiten. Kaikissa kunnissa, joissa monissa ovat sähköiset esityslistat ja muut järjestelmät olleet jo pitkäänkin käytössä, on kyllä otettu jo tätä digiloikkaa myöskin tämän opastuksen ja neuvonnan osalta, elikkä sellaista yhteistä kouluttautumista näitten järjestelmien käyttöön on esimerkiksi viime valtuustokauden alussa tehty monessakin kunnassa.

Näihin salaisiin asioihin: Meillä on valtionhallinnossa — ja nyt on sitten pakko ottaa myöskin tuonne kuntahallinnon puolelle — otettu salattuja yhteyksiä. Eli jos joudutaan niihin tilanteisiin, että on oikeasti salattuja asioita, niin sitten pitää olla myöskin salattuja yhteyksiä. Tämä ei toivottavasti tule kovin usein eikä monessa kohdin, mutta semmoiset järjestelmät meillä ovat olleet monessa tapauksessa täällä valtionhallinnon puolella, ja varmaan tulevat myöskin tänne kuntahallinnon puolelle.

Näistä lausunnoista, kun tämä lakiesitys koottiin nopeasti: Meillä on näistä näitä kirjallisia, ja ajattelen, että muun muassa hallintovaliokunnan edustajille — toivon ja uskon — ne voidaan toimittaa. Niitä ei siis ole kerätty normaalin lausuntojärjestelmän kautta, vaan on oltu suoraan yhteydessä x määrään kuntia ja sairaanhoitopiirejä, kuntayhtymiä, ja sieltä on saatu. Uskon, että ne saadaan myöskin hallintovaliokunnan käyttöön mietintöön valmistautuessa.

Tähän kuntalakipohdintaan: Niin kuin tässä äsken totesin esittelyssä, niin meillä ovat kuntalain muutokset pohdinnassa, mitä kaikkia asioita sinne on tulossa. Otan esille myöskin tämän, että näitä kokemuksia, jotka nyt näistä käytännöistä sähköisten kokousten pitämisessä tulevat tämän koronan ajalta, myöskin pystyttäisiin hyödyntämään sitten, kun syksyllä saamme sen kuntalain uudistuksen lausuntokierrokselle, että myöskin nämä muutokset sinne tulevat. — Tässä. Kiitos, puhemies.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.